

Nr 247.

Av herr **Jönsson** i Fridhill, med förslag, att staten må övertaga Aktiebolaget Kåseberga hamns fastighet m. m.

Efter den utredning i ärendet, som Fiskehamnskommissionen förbragt, beslöt riksdagen 1911 dels att 44 mindre hamnar, huvudsakligen avsedda för kustfiskets behov, skulle utföras och underhållas på statens bekostnad samt ytterligare 35 komma till utförande med statsbidrag enligt närmare angivna grunder. Härav ansågos 24 av de förstnämnda vara av den vikt och betydelse, att de efter angiven ordning borde byggas i första hand under efter varandra följande perioder. På grund av motion vid nämnda riksdag beslöts emellertid, att samtliga dessa skulle komma till utförande under loppet av 12 år. Utöver de nämnda hamnarna tillkom genom särskilt beslut vid samma riksdag en hamnbyggnad vid Östra Torp och efter beslut vid 1916 års riksdag jämväl vid Barsebäck.

I årets statsverksproposition äro för dessa hamnbyggnaders utförande under 9:de huvudtiteln uppfört ett extra anslag på 2 miljoner kronor å extra stat för 1920. Under samma huvudtitel är dessutom upptaget ett reservationsanslag på 150,000 kronor, som är avsett för understödande av mindre fiskehamnsbyggnader. Den rådande dyrtiden har givetvis influerat även på detta område, så att, trots dessa i och för sig för detta ändamål ifrågasatta, icke obetydliga belopp, hjälpen för fiskarebefolkningen ändå icke kommer så fort och kraftigt som eljest varit önskvärt, och för egen del skulle jag gärna sett, om ekonomisk möjlighet förefunnits att än ytterligare få dessa anslag förhöjda. Ehuru väl man måste erkänna, att det föreligger ett synnerligen trängande behov av att så snart som möjligt med statens hjälp få utförda ett

större antal hamnar, vilka, på grund av den allmänna motordriften och i följd därav använda större båtar, än tidigare äro mera av behovet påkallade än förr för fiskarebefolkningen, skall dock ett yrkande om förhöjning av de äskade beloppen icke ingå i denna framställning. Det mest angelägna torde vara att med statens tillgängliga medel snarast möjligt avveckla kommissionerna, och därefter får man hoppas, att statens finanser skola bättre än för tillfället tillåta främjandet av utvecklingen av bland annat så betydelsefulla ändamål som kommunikationsmedel och hamnbyggnader. Måhända torde det också bliva möjligt att med rimligare priser på material, särskilt cement, få större valuta för kostnaderna.

Emellertid är det oundgängligen nödvändigt att tillse, att redan utförda fiskehamnsanläggningar, som tillkommit genom statens medverkan och bidrag, underhållas och erhålla de skyddsanordningar, som äro erforderliga för att icke nedlagda kostnader skola äventyras. En fiskehamn, som befinner sig i det läge, att snar hjälp är av nöden, är Käseberga belägen på Skånes sydkust i Valleberga socken av Kristianstads län, cirka 15 km. öster om Ystad.

Fullständig historik över hamnens tillkomst och öden under årens lopp kommer att som bilaga överlämnas till utskottet, men en kort sammanfattning torde dock böra inrymmas här.

Hamnens tillkomst dateras från 1882, då den först anlades för en kostnad av 12,000 kronor, därav 8,000 i statsmedel. Som vanligen har blivit fallet, där sparsamheten drives för långt vid dylika anläggningar, var den redo för reparation redan 1884—85. Man kom dock snart till insikt om att starkare hamnarmar behövdes, om ej allt skulle bliva en fullständig stenhög. Ritning och kostnadsförslag, slutande på 37,200 kronor, uppgjordes och stadfästes av Kungl Maj:t den 26 juni 1891. I statsbidrag beviljades 24,800 kronor. Tjugunio fiskare upptogo ett lån å 12,000 kronor, för vars betalning Valleberga kommun iklädde sig borgen.

Det visade sig dock snart efter utförandet av denna nya anläggning, att nu hade visserligen hamnbyggnaden bättre styrka att stå emot stormarnas ödeläggelser, men läget i övrigt, att hamnbassängen ständigt var utsatt för igenslamning av sand, som sköljdes in genom gattet. För bortmuddringen av denna åtgick omkring 700 kronor årligen, och ändå var det ej möjligt att hålla inloppet klart för större båtar. Man sökte nu att råda bot mot denna olägenhet genom att utanför västra pihuvudet

anlägga s. k. stenkistor. Ritning till denna anordning uppgjordes, och kostnaden beräknades till 21,900 kronor. Staten beviljade efter ansökan 14,600 kronor under förutsättning att hamnintressenterna visade, att hamnområdet vore beläget på fri grund. Så var dock ej förhållandet. För att få den saken klar verkställdes stakning, utmätning och kartläggning av erforderligt område. Detta ägdes av olika intressenter i Riddaresätets och Kvadradrättens fiskevatten. Med ägaren till det förstnämnda träffades överenskommelse om pris av 750 kronor, men det senare måste förvärvas genom expropriation för ett pris av 2,115 kronor jämte 200 kronor för visst behöfligt landområde.

Förenad med missmod att kunna på ett tillfredsställande sätt ordna hamnfrågan uppstod emellertid oenighet i samhället. Av denna anledning måste Valleberga kommun infria det lån, för vilket densamma ingått borgensförbindelse. Då det syntes omöjligt att under då rådande förhållanden få utfört det välbehöfliga arbetet med hamnens iordningställande och det för såväl fiskläget som för angränsande bygd var en livssak, att ej hamnen fick förfalla, söktes räddningen i att ett bolag kom till stånd.

Stiftelseurkund för Akt.-Bol. Kåseberga hamn, med delägare i samhället och kringliggande byar, upprättades den 26 febr. 1902 med ett tecknat aktiekapital av 21,000 kronor. Bolaget återupptog omedelbart frågan om hamnförbättringen. Upprättat kostnadsförslag slutade på 39,500 kronor. Efter gjorda anmärkningar av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ifråga om en del arbeten, som icke ansågos böra hänföras till nybyggnad, nedsattes kostnadsberäkningen till 34,800 kronor. Härav erhöles av statsmedel 23,200 kronor. Arbetet, som utfördes efter entreprenad, drog en kostnad av 40,087 kronor och blev färdigt 1907.

Under de år, som gått sedan dess, har det visat sig, att förstärkta skyddsanordningar till förhindrande av att sand insköljes i hamninloppet från den östra sidan äro synnerligen behöfliga, samtidigt med att västra sidans anordningar för detta ändamål behöva förlängas och förbättras. Då hamnens brygga, som är av trä, därjämte befinner sig i ett ytterst bristfälligt skick, har hamnbolaget funnit det nödvändigt att företaga åtgärder för avhjälpande av dessa brister. Hamnstyrelsen tillkallade för detta ändamål distriktsingenjören i södra distriktet, som efter verkställd undersökning 1914 uppskattade det erforderliga arbetet till 66,000 kronor, vari bland annat ingick kostnad för en ny stenkaj i stället för den gamla träbryggan. Då bolaget endast kunde påräkna att för ifråga-

varande arbete erhålla bidrag av staten intill $\frac{2}{3}$ och för egen del förfogade allenast över cirka 8,000 kronor, gjordes av styrelsen samma år i underdånig ansökan till Kungl. Maj:t framställning, dels »att Kungl. Maj:t täcktes föranstalta om att förenämnda arbeten helt och hållet utfördes och bekostades av staten, dels att staten övertager hamnen i befintligt skick med de kontanta medel, varöver bolaget vid överlåtelsen kan förfoga». I remiss från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hänvisades bolaget att ur fonden för understödjande av bro- och mindre hamnbyggnader söka anslag.

Helt naturligt kan den kostnadsberäkning, som upprättades 1914, icke tjäna som underlag för bedömandet av den kostnad, som nu är erforderlig för hamnens iståndsättande. Var svårigheten stor för bolaget att uppbringa den tredjedel, som då erfordrades för kostnadens utfyllande, så torde det nu vara än värre, för att inte säga omöjligt, för nuvarande bolaget att åstadkomma medel till arbetet. Valleberga kommun anser, efter vad som blivit upplyst, att ärendet icke kan vara av beskaffenhet, att densamma kan träda emellan.

Även om den förut av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anvisade utvägen anlitas att av det under 9:de huvudtiteln på extra stat för dylika ändamål uppförda anslaget, som för 1920 upptagits till 150,000 kronor, erhålla bidrag, är efterfrågan så stor, att det skulle dröja alltför länge, innan bolaget kunde påräkna erhålla den behövliga hjälpen. Det återstår sålunda efter min uppfattning endast, att staten snarast möjligt övertager hamnen.

Som av bifogade protokollsutdrag framgår äro samtliga aktieägare i Akt.-Bol. Kåseberga hamn villiga att avstå hamnen i befintligt skick jämte de kontanta medel, varöver det förfogar. Den 31 dec. 1917 uppgick den kontanta tillgången till kr. 8,060: 23. Det förefaller som om den utredning, som i ärendet kan anses erforderlig, redan under riksdagen skulle kunna åvägabringas. Utförandet av den nödvändiga reparationen torde lämpligast överlämnas till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Varje uppskov äventyrar onekligen hamnens rasering ytterligare, och det vore därför av största intresse, om redan denna riksdag kunde fatta beslut om statens övertagande av densamma. Det torde i så fall ankomma på utskottet att efter inhämtade upplysningar för riksdagen framlägga förslag om anvisning av erforderliga medel för hamnens restaurering. Skulle oöverbanneliga svårigheter möta för frågans lösning

enligt detta förslag, torde i varje fall åtgärder vidtagas för att icke i anläggningen redan nedlagda kostnader må bliva tillspillogivna.

Fiskläget Kåseberga står genom nyanlagd, jämn och god väg i förbindelse med Hedvigsdals järnvägsstation samt inger genom symmetrisk byggnadsplan och vårdade byggnader intryck av ett välvårdat samhälle, som har goda möjligheter för utveckling. Samhället är handelsplats för trävaror och andra förnödenheter för angränsande tätbefolkade område. Havsfisket, huvudsakligen torsk, sill och ål, finner avsättning i kringliggande socknar och är av synnerligen stor betydelse därför att annat egentligt fiskläge icke finnes å en avsevärd kuststräcka.

På grund av anförda skäl hemställes,

att riksdagen måtte besluta, att staten, mot förbindelse att snarast iståndsätta och för framtiden underhålla fiskehamnen vid Kåseberga, efter erbjudande utan ersättning övertager Akt.-Bol. Kåseberga hamns fastighet med hamnbyggnad jämte de kontanta medel, bolaget innehar vid blivande överlåtelse.

Stockholm den 21 januari 1919.

Sven Jönsson.

Avskrift.

Protokoll vid ordinarie bolagsstämma med delägarna i A.-B. Kåseberga hamn i Valleberga sockens kommunalrum den 30 maj 1918.

§ 8.

Företogs till behandling frågan, om aktieägarna voro villiga att avstå sin äganderätt till hamnen med tillhörande kontanta medel, därest staten genom riksdagsbeslut förklarade sig vilja övertaga densamma.

Under överläggningen påpekades, att det av kaptenen och distriktsingenjören i södra väg- och vattenbyggnadsdistriktet herr E. Sahlén, Malmö, i juni 1914 uppgjorda kostnadsförslaget till förbättring och förstärkning av Kåseberga hamn slutade på en summa av 66,000 kr., men att denna komme att mångdubblas med våra nuvarande höga arbets- och materialpriser, varför deltagandet med $\frac{1}{3}$ av kostnaden kommer att överstiga Valleberga kommuns ekonomiska bärkraft; — att några hamnar i Skåne blivit övertagna av staten; — att en riksdagsman lovat frambära frågan i riksdagen.

På den framställda frågan svarade bolagsstämman enhälligt ja.

Beslöts att uppdraga åt hamnstyrelsen att vidtaga de åtgärder, som erfordras för ärendets framdraging i riksdagen.

Som ovan:

Nils Henriksson.

M. Hörln.

Justeras:

And. Olsson.

N. Göransson.

Rätt avskrivet, betygar:

Nils Henriksson.

Rätt avskrivet intyga:

Oscar Carlström.

Rob. Karlsson.